

LUNDS
UNIVERSITET

Rättssociologiska enheten

HT 2011

RÄSK01 Rättssociologi: Examensarbete för kandidatexamen, 61-90hp

Kandidatuppsats

Anmälningsskyldigheten inom skolan när barn far illa

En rättssociologisk studie om förhållandet mellan riktlinjer
och professionella normer inom skolan

Handledare: Eva Schömer

Författare: Anna Bylander

Examinator: Håkan Hydén

Abstract

Author: Anna Bylander

Title: The duty of school professionals to report when suspecting that a child is in the need of protection. [translated title]

Supervisor: Eva Schömer

Examiner: Håkan Hydén

The Swedish Social Services Act states that certain authorities and their staff have a duty to immediately report to the Social Services if, in the course of their work, they have reason to suspect a child is in need of the protection of the Social Services. The purpose of this study was to examine some of the professional norms within the municipal school when it comes to the duty to report. The study also discusses how the guidelines of the National Board of Education and National Board of Health and Welfare regarding the duty to report relate to each other and how the Social Services Act relates to the professional norms in the educational system.

In order to define the professional norms, I used an explanation model of norms where they are divided in what you should do and what you actually do. The study is of a qualitative nature and performed in a medium municipality (approximately 130 000 inhabitants) in southern Sweden. It consisted of interviews with four school professionals and one professional from the Social Services. As a complement, I sent out four fictitious case histories for the respondents to consider.

The interviews and research studies shows that the National Board of Education does not have guidelines for the duty to report which makes it impossible to compare any guidelines. The National Board of Education instead refers to the guidelines of the National Board of Health and Welfare. The study identifies several professional norms within the school. Since the law is very brief, only one of the professional norms can be related to the actual law. Other identified norms have to be discussed on the basis of the guidelines and recommendations of the National Board of Health and Welfare. Most of the identified professional norms within the school are similar to each other and match the guidelines more or less.

Keywords: *duty to report, professional norms, child in need of protection, school, Social Services*

Nyckelord: *anmälnings skyldighet, professionella normer, far illa, skola, socialtjänst*

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	4
1.1 Bakgrund.....	4
1.2 Syfte.....	6
1.3 Frågeställningar.....	6
2. Teoretiska utgångspunkter.....	7
2.1 Normer som handlingsanvisningar.....	7
2.2 Professionella normer.....	7
2.3 Förklaringsmodell för normer.....	8
3. Metodologiska överväganden.....	10
3.1 Urval och avgränsningar.....	10
3.2 Studiens genomförande.....	11
3.2.1 Rättsliga ramar.....	11
3.2.2 Samhällsvetenskapliga utgångspunkter.....	12
3.2.3 Analysmetod.....	13
3.3 Genomförande av intervjuer.....	14
3.4 Reliabilitet och validitet.....	15
3.5 Etiska överväganden.....	15
4. Forskning och utredningar om anmälningsskyldigheten.....	17
4.1 Tolkning av anmälningsskyldigheten.....	17
4.2 Anmälningar från skolpersonal.....	18
4.3 Samverkan mellan skola och socialtjänst.....	20
5. Redogörelse av genomförda intervjuer.....	23
5.1 Rektor på skola med färre anmälningar.....	23
5.2 Skolkurator på skola där var och en som får misstanke gör anmälan.....	24
5.3 Skolkurator med stor erfarenhet av anmälningar.....	25
5.4 Skolkurator som gör de flesta anmälningar.....	26
5.5 Socialsekreterare med erfarenhet av sociala frågor i skolan.....	27
6. Analys av det insamlade materialet.....	29
6.1 Skolverkets och Socialstyrelsens riktlinjer.....	29
6.1.1 Skolverkets riktlinjer.....	29
6.1.2 Socialstyrelsens riktlinjer.....	30
6.2 Professionella normer ur en teoretisk utgångspunkt.....	30
6.3 Professionella normer i förhållande till lagstiftning.....	33

6.3.1 Lagstiftning.....	33
6.3.2 Identifierade normer.....	33
6.3.3 Vem som gör anmälan.....	33
6.3.4 Information från socialnämnden till skolorna om anmälningskyldigheten ..	34
6.3.5 Tillgänglig information om vart man ska vända sig	35
6.3.6 Konsulterar socialtjänsten vid behov	36
6.3.7 Föräldrarna informeras om anmälan	36
6.3.8 Uppföljning av anmälan	37
6.3.9 Stöd för anmälaren	38
7. Sammanfattande resultat	40
8. Slutdiskussion	41
8.1 Riktlinjer	41
8.2 Professionella normer inom skola och socialtjänst	41
8.3 Förhållandet mellan lagtext och professionella normer.....	42
8.4 Framtida forskning	42
9. Referenser.....	43
9.1 Offentligt tryck.....	43
9.2 Litteratur	43
9.3 Övriga källor	44
Bilaga 1	45
Bilaga 2	47
Bilaga 3	48

1. Inledning

1.1 Bakgrund

I Sverige har flera myndigheter och yrkesutövare sedan barnavårdslagen från 1924 haft en skyldighet att anmäla om ett barn far illa eller riskerar att fara illa.¹ Lagstiftningen har genom åren skärpts och innefattar numera allt fler yrkeskategorier. Anmälningsskyldigheten regleras i 14 kap. 1 § andra stycket socialtjänstlagen (2001:453). I lagtexten anges att myndigheter vars verksamhet berör barn och ungdom är skyldiga att genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om något som kan innebära att socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd. Skyldigheten att anmäla gäller även de anställda hos myndigheten.²

I flera yrkesspecifika lagar, exempelvis skollagen, hänvisas det sedan 2003 till socialtjänstlagen för att tydliggöra anmälningsskyldigheten för berörda yrkesgrupper.³ I skollagen finns hänvisningen i 29 kap. 13 § andra stycket som handlar om samverkan och anmälan till socialnämnden.⁴

Barnombudsmannen, BO, har framfört kritik mot brister inom både skola och socialtjänst när det gäller att hantera barn som misstänks fara illa. I en skrivelse från BO till dåvarande socialminister Margot Wallström menar BO att alltför få fall anmäls. BO menar att det finns flera studier och rapporter som visar att anmälningsskyldigheten inte fungerar som det är tänkt.⁵ Förra året rapporterade BO att det saknas nationell statistik över det faktiska antalet anmälningar till socialtjänsten när barn far illa.⁶ Trots att skrivelsen från BO till socialministern är relativt gammal och hänvisar till äldre forskning kan det ge en fingervisning om den aktuella situationen. Sedan dess har det

¹ Socialstyrelsen *Anmälningsskyldighet om missförhållanden som rör barn*. Artikelnr. 2004-101-1. Socialstyrelsen, 2004, sid. 3.

² 14 kap. 1 § SFS 2001:453. *Socialtjänstlag*. Stockholm, Socialdepartementet.

³ Socialstyrelsen, 2004, sid. 23.

⁴ SFS 2010:800. *Skollag*. Stockholm, Utbildningsdepartementet.

⁵ Barnombudsmannen, Skrivelse till Socialminister Margot Wallström 1998-06-11, *Anmälningsskyldighet när barn far illa*, 1998, [2011-12-12], sid. 1-2.

⁶ Persson, Lotta (red.), *Upp till 18: fakta om barn och ungdom*, Barnombudsmannen, Stockholm, 2010, sid. 174.

genomförts åtgärder för att förbättra situationen, bland annat genom ovan nämnda förtydliganden i lagstiftningen samt utfärdande av riktlinjer från Socialstyrelsen.

Svenska forskare menar att ungefär 3-5 % av alla barn i Sverige under 18 år varje år blir utredda hos socialtjänsten varav hälften blir föremål för insatser.⁷ Forskarna menar vidare att det kan finnas en oenighet bland socialsekreterare inom samma arbetsplats och mellan olika arbetsplatser om vilka barn det är som far illa. Den enda kända studien som har undersökt hur många barn som faktisk far illa är en brittisk studie genomförd av May-Cahal och Cawson 2005. I studien intervjuades 3000 slumpvis valda vuxna om sin barndom. Nio av tio uppgav att de hade vuxit upp i kärleksfulla hem men var fjärde uppgav att det hade hänt saker i barndomen som de hade svårt att tala om. I en undersökning om anmälningsbenägenheten vid 23 slumpvis utvalda skolor i Stockholm anmäldes 23 % av de elever som misstänktes fara illa. I en undersökning av vilka det är som anmäler eller ansöker till socialtjänsten om stöd när barn far illa visar det sig att flest anmälningar kommer från polisen medan skolan kommer strax därefter.⁸

I Sverige har det skrivits en mängd uppsatser, främst inom discipliner som socialt arbete och rättsvetenskap, om just anmälningskyldigheten inom skolan. Fokus har främst legat på personalnivå i förskoleverksamheter eftersom de ofta bedöms vara de som tidigast och bäst kan upptäcka missförhållanden eller omsorgssvikt. I denna studie ligger istället fokus på en mer övergripande nivå för att belysa hur arbetet med anmälningskyldigheten i en kommun fungerar i praktiken samt för att undersöka om det skiljer sig från det lagstiftaren åsyftat.

Det är allmänt känt att det inom alla professioner utvecklas normer som styr hur arbetet utförs. Bland skolpersonal finns det professionella normer som bestämmer hur och vad personalen ska göra i olika situationer. De professionella normerna bland en yrkesgrupp baseras på lagar och riktlinjer men kan även utvecklas på lokala arbetsplatser. I studien belyses de professionella normerna inom skolan för att se hur dessa förhåller sig till gällande lagstiftning.

⁷ Sundell, Knut, *Social barnavård: sammanfattning av aktuell kunskap*, Forsknings- och utvecklingsenheten, Stockholms stadsledningskontor, Stockholm, 2007, sid. 5.

⁸ Sundell, Knut, 2007, sid. 12-13, 18.

1.2 Syfte

Syftet med studien är att belysa några av de professionella normer som styr inom skolan när det gäller anmälningsskyldigheten när det misstänks att barn far illa. Genom en rättssociologisk studie vill jag belysa eventuella skillnader mellan skola och socialtjänst i en medelstor svensk kommun (ca 130 000 invånare) vad gäller deras tolkning av lagstiftning, riktlinjer samt praktiskt förfarande.

1.3 Frågeställningar

- Hur förhåller sig Skolverkets och Socialstyrelsens riktlinjer för anmälningsskyldigheten till varandra?
- Hur förhåller sig lagstiftningen i 14 kap. 1 § andra stycket socialtjänstlagen om anmälningsskyldighet när barn far illa till de professionella normer som råder inom skolan?

2. Teoretiska utgångspunkter

2.1 Normer som handlingsanvisningar

Begreppet norm kan ha flera olika betydelser och definitioner. Enligt Nationalencyklopedin kan norm definieras som praxis, teknisk standard eller handlingsregel.⁹ I denna uppsats används definitionerna rättslig och social norm. Mathias Baier och Måns Svensson är forskare vid rättssociologiska enheten vid Lunds universitet och menar att normer kan förklaras som handlingsanvisningar och delas i rättsliga normer samt olika former av samhälleliga normer.¹⁰ Om vi förstår normer kan vi även förstå förändringsprocesser och då även bättre förstå hur vi kan ändra beteenden och tillstånd. Baier och Svensson menar vidare att normer både har en intentionell och en operativ sida. När det gäller anmälningsskyldigheten inom skolan när barn far illa finns det rättsliga normer i form av lagtexten i 14 kap. 1 § andra stycket socialtjänstlagen.

2.2 Professionella normer

De samhälleliga eller sociala normer som uppsatsen fokuseras på är de professionella normer som styr handlandet inom skola och socialtjänst. Sara Irisdotter Aldenmyr och Sven Hartman på Institutionen för utbildningsvetenskap vid Stockholms universitet menar att lärare tillägnar sig en identitet som medlem av en praxisgemenskap inom yrket.¹¹ Den professionella identitetsutvecklingen färgas av den kontext där läraren är verksam. Irisdotter Aldenmyr och Hartman menar vidare att gemensamma värderingar och föreställningar hålls aktuella inom en professionsgrupp genom att gruppen delar bakgrund kring teorier och professionell socialisering. Skolpersonalen agerar och kommunicerar utifrån en förståelse av sig själva som inkluderade i gruppen.

⁹ Nationalencyklopedin, sökord: *norm*, 2011, [2011-12-22].

¹⁰ Baier, Matthias & Svensson, Måns, *Om normer*, 1. uppl., Liber, Malmö, 2009, sid. 29.

¹¹ Irisdotter Aldenmyr, Sara & Hartman, Sven, Yrkesetik för lärare och behovet av professionsförankring. I *Pedagogisk forskning i Sverige*, årg. 14, nr. 3, 2009, sid. 215.

Ulf Leo visar i sin avhandling att rektorernas arbete styrs av rättsliga normer som blir handlingsanvisningar, vad rektorn bör göra.¹² Handlingsanvisningarna påverkas sedan av de förväntningar som ställs på rektorn från lärare, föräldrar och elever samt rektorns eget förhållningssätt. Sammantaget mynnar detta ut i professionella normer som i hög grad styr rektorns arbete, vad rektorn gör. Leo menar, liksom Irisdotter Aldenmyr och Hartman, att professionella normer styrs av den kontext där de verkar.¹³ En nödvändighet för att upprätthålla och reproducera professionella normer, menar Leo, är att rektorerna har veckovis kontakt med andra rektorer. Leo visar att de flesta rektorer inte har tid att samtala med andra rektorer i tillräckligt stor utsträckning för att de professionella normerna ska kunna utvecklas. Leo menar även att lärarnas förväntningar på rektorn har stor betydelse för normbildningen.¹⁴

2.3 Förklaringsmodell för normer

Baier och Svensson menar att normer kan diskuteras utifrån en teoretisk sats och en praktisk sats som inom normvetenskapen benämns börtat och varat.¹⁵ Här avses en uppdelning mellan normer och andra företeelser som praktiskt handlande vilket ger att normer av olika slag representerar börtat medan beteenden representerar varat. Normer som befinner sig på en så kallad börtatnivå hänger samman med varat genom normernas tillkomst samt deras effekt. Baier och Svensson resonerar kring att det är sannolikt men inte alltid självklart att människor följer normer eller handlingsanvisningar. En norm handlar, enligt författarna, om transformationen från varat till börtat och åter till varat.

I fallet med anmälningsskyldigheten blir det intressant att applicera förklaringsmodellen för normer. I studien delas undersökningsproblemet upp i två delar, nämligen två olika yrkesgrupper, skolpersonalen och socialsekreterarna. Skolpersonalen omfattas av anmälningsskyldigheten och ska göra en anmälan till socialsekreterarna när de misstänker att ett barn far illa. Yrkesgruppernas handlande styrs av de professionella normer som råder inom respektive fält. Det som bör styra de professionella normerna är

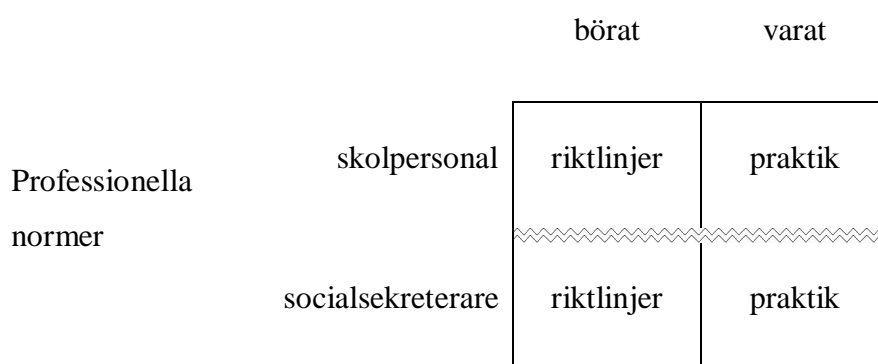
¹² Leo, Ulf, *Rektorer bör och rektorer gör: en rättssociologisk studie om att identifiera, analysera och förstå professionella normer*, Sociologiska institutionen, Lunds universitet, Diss. Lund : Lunds universitet, 2010, Lund, 2010, sid. 145-147.

¹³ Leo, sid. 67.

¹⁴ Leo, sid. 164.

¹⁵ Baier & Svensson, kap 3.

de riktlinjer som syftar till att tydliggöra lagtexten. För att använda Baier och Svenssons normmodell¹⁶ så har jag gjort en matris som representerar de professionella normerna för skolpersonal respektive socialsekreterarna. I kategorin för börtat finns riktlinjerna och i kategorin för varat finns praktiken, det vill säga hur arbetet med anmälningsskyldigheten ser ut i respektive yrkesgrupp. För att tydliggöra modellen kan den således på tillämparnivå illustreras så här:

Figur 2.1 Förklaringsmodell för de professionella normerna på tillämparnivå

Studien fokuseras i första hand på att undersöka skillnaderna mellan de olika professionernas riktlinjer och deras praktik (markerat med bruten kantlinje i figuren).

¹⁶ Baier & Svensson, kap 3.

3. Metodologiska överväganden

3.1 Urval och avgränsningar

Avgränsningen av studien är i första hand gjord genom att tydliggöra syftet med hjälp av förklarande frågeställningar. Materialet är insamlat genom sökningar på internet, i bibliotekens databaser över tidsskrifter samt statliga utredningar, betänkanden och propositioner. Jag har även genomfört semistrukturerade intervjuer med en representant från socialtjänsten samt fyra representanter från den kommunala skolan i en medelstor kommun i södra Sverige för att få en bild av de professionella normer som råder. Jag valde kommunala skolor framför friskolor eftersom en klar majoritet av alla svenska barn går i kommunala skolor samt att tiden för studien inte tillät en jämförelse mellan olika skolformer. För att intervjua rätt person inom socialtjänsten kontaktade jag den instans som hanterar anmälningar och utredningar när det gäller barn som far illa och tog reda på vem inom kommunen som arbetar med sociala frågor i skolan. För intervjuer med skolpersonal fick jag kontakt med en rektor och tre kuratorer från de större (>350 elever) kommunala grundskolorna med årskurs F-9. Efter att ha genomfört de fem intervjuerna märkte jag att materialet var mättat, det vill säga att det inte framkom någon ny information av relevans för studien. Därför ansåg jag att det var tillräckligt med de fem intervjuer som var genomförda.

Eftersom flertalet av de tidigare undersökningar jag har hittat inom ämnet för anmälningsskyldigheten är inriktade på de lägre åldersgrupperna anser jag att det är mer intressant att undersöka hur det ser ut för de övre åldrarna. Därför valde jag att inrikta mig på skolpersonal som är ansvariga för årskurs 4 och över. Jag valde att genomföra intervjuer med representanter för respektive organisation eftersom jag vill belysa de organisatoriska skillnaderna och de professionella normer som råder istället för att fokusera på pedagogerna eller socialsekreterarna som individer.

3.2 Studiens genomförande

3.2.1 Rättsliga ramar

För att besvara syftet och frågeställningarna började jag med att söka efter aktuell lagtext och sedan efter riktlinjer från Skolverket och Socialstyrelsen för att kunna jämföra dem med varandra samt med de professionella normer som råder inom skolan. För att hitta Skolverkets riktlinjer sökte jag på deras hemsida, ringde Skolverkets upplysningstelefon, kontaktade BO för att se om de har något samarbete med Skolverket samt sökte på kommunens hemsida. Jag försökte även komma i kontakt med kommunens jurist med ansvar för skolfrågor samt med den verksamhetsansvariga för den kommunala grundskolan. Ingen av dessa återkom till mig trots upprepade försök att komma i kontakt med dem.

För att jämföra lagtext med Skolverkets och Socialstyrelsens riktlinjer har jag gjort en innehållsanalys av dokumenten. Enligt Alan Bryman bör man då söka efter kvantifierbara teman som sedan går att jämföra.¹⁷ I detta fall var det svårt att identifiera kvantifierbara teman så istället gjorde jag en kvalitativ innehållsanalys av materialet för att upptäcka eventuella skillnader.

Socialtjänstlagen är visserligen en ramlag, men den innehåller ändå några (ett fåtal) regler av traditionell karaktär, genom att de är bindande för de kommunala förvaltningsmyndigheterna.¹⁸ Som visas nedan finns det inte några riktlinjer från Skolverket men däremot har Socialstyrelsen publicerat riktlinjer som tillämpas för samtliga anmälningsskyldiga myndigheter och verksamheter. Socialstyrelsen har gett ut två publikationer som rör anmälningsskyldigheten; *Anmälningsskyldighet om missförhållanden som rör barn*¹⁹ samt *Allmänna råd om anmälan om missförhållanden enligt 14 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453)*.²⁰ I de centrala förvaltningsmyndigheterna, som Socialstyrelsen, är det vanligt med olika slags råd och rekommendationer som anger hur lagtext ska tolkas och ska bidra till en enhetlig

¹⁷ Bryman, Alan, *Samhällsvetenskapliga metoder*, 1. uppl., Liber ekonomi, Malmö, 2002, sid. 283.

¹⁸ Warnling-Nerep, Wiweka, *Rättsordningen*. I Bernitz, Ulf (red.), *Finna rätt: juristens källmaterial och arbetsmetoder*, 11. uppl., Norstedts juridik, Stockholm, 2010, sid. 48.

¹⁹ Socialstyrelsen, 2004.

²⁰ *Allmänna råd. Anmälan om missförhållanden enligt 14 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453)*. SOSFS 2003:16. Artikelnr. 2003-10-16. Socialstyrelsen, 2003.

rättstillämpning.²¹ Publikationen *Allmänna råd om anmälan om missförhållanden* ingår i Socialstyrelsens författningssamling men de allmänna råden är endast vägledande rekommendationer om hur en författning kan eller bör tillämpas.²² Det vanliga är att de allmänna råden följs och upplevs som bindande.²³ Publikationen *Anmälningsskyldigheten om missförhållanden som rör barn* tillhör Socialstyrelsens dokumentklassificering *Stöd för rättstillämpning och handläggning* och syftar till att komplettera författningssamlingen samt underlätta tillämpning och handläggning.²⁴

Vid tolkning av en lag har förarbetena en avgörande roll. Propositioner är de förarbeten som tillmäts högst prioritet, därefter följer de offentliga utredningarna som utförs efter direktiv från regeringen.²⁵ Utredningarna redovisas i betänkanden och eventuella lagförslag läggs fram som sedan publiceras i SOU-serien. Anmälningsskyldigheten regleras i socialtjänstlagen och dess förarbete består främst av propositionen 2000/01:80.²⁶ I propositionen finns det en hänvisning till föregående socialtjänstlag. I propositionen anges det att den nya paragrafen motsvarar de äldre paragraferna är oförändrad i sak men har genomgått redaktionella och språkliga förändringar.²⁷ För att få ytterligare information sökte jag upp propositionen till den tidigare socialtjänstlagen; prop. 1979/80:1.²⁸ Anmälningsskyldigheten anges här som ett sätt att säkerställa att socialnämnden så tidigt som möjligt får kännedom om när ett barn far illa i hemmet.²⁹ Liksom i nuvarande lagtext gäller anmälningsskyldigheten vissa myndigheter som i sin verksamhet får kännedom om något som gör att nämnden behöver ingripa till ett barns skydd.

3.2.2 Samhällsvetenskapliga utgångspunkter

För att ta reda på hur de professionella normerna inom skolan och socialtjänsten ser ut har jag genomfört semistrukturerade intervjuer. Jag anser att en kvalitativ

²¹ Warnling-Nerep, sid. 48-49.

²² Socialstyrelsen, 2003, sid. 2.

²³ Warnling-Nerep, sid. 49.

²⁴ Socialstyrelsen, 2004, sid. 2.

²⁵ Leijonhufvud, Madeleine, Förarbeten. I Bernitz, Ulf (red.), *Finna rätt: juristens källmaterial och arbetsmetoder*, 11. uppl., Norstedts juridik, Stockholm, 2010, sid. 115.

²⁶ Proposition 2000/01:80 *Ny socialtjänstlag m.m.* Stockholm, Socialdepartementet.

²⁷ Prop. 2000/01:80, sid. 171.

²⁸ Proposition 1979/80:1 *Om socialtjänstlagen*. Stockholm, Socialdepartementet.

²⁹ Prop. 1979/80:1, sid. 537.

forskningsmetod är mer lämplig för att besvara mina frågeställningar än en kvantitativ metod eftersom jag är mer intresserad av tolkningar och förståelse av samhället än av kvantifierbara begrepp. Semistrukturerade intervjuer bygger på en intervjuguide med allmänt formulerade frågor som ger utrymme för intervjuaren att ställa följdfrågor till det som uppfattas som viktiga svar.³⁰ Jag har valt semistrukturerade intervjuer eftersom jag vill behålla viss mån av flexibilitet samtidigt som jag vill ha en intervjuguide som underlag för frågorna. Den semistrukturerade intervjun ger utrymme att hålla fokus på frågeställningarna i uppsatsen samt möjlighet att jämföra resultaten från intervjuerna med varandra. En mer ostrukturerad intervjuform hade gjort det svårare att jämföra resultaten och försvårat att hålla fokus på frågeställningarna.

För att komplettera studien har jag valt att även använda en vinjettstudie. Metoden används ofta som ett komplement till mer traditionella mätmetoder för att studera människors bedömningar och värderingar.³¹ En vinjett är en kort historia som beskriver en person, situation eller skeende som har försetts med olika karakteristika som anses vara viktiga och avgörande i en bedömningssituation. Vinjetten bör utformas så att den är så verklighetstrogen som möjligt. Jag har utarbetat fyra olika fallbeskrivningar som bygger på min egen förförståelse på området som yrkesverksam socionom samt Socialstyrelsens *Anmälningskyldigheten om missförhållanden som rör barn*.³² Vinjetterna är utformade med syftet att ge en bild av hur bedömningen av om ett barn far illa görs på skolorna samt inom socialtjänsten, se bilaga 1.

3.2.3 Analysmetod

Grounded theory är en av de vanligaste metoderna för kvalitativ dataanalys. Inom grounded theory används teoretiskt urval, kodning, teoretisk mättnad samt kontinuerliga jämförelser.³³ I denna studie finns ett klart definierat urval. Det insamlade materialet har kodats utifrån identifierade teman för att sedan leda fram till analys och slutdiskussion. Studien är explorativ i sin utformning på så sätt att arbetssättet har förändrats efterhand som material har samlats in och sedan anpassats efter det material som finns att tillgå.

³⁰ Bryman, sid. 341, 415.

³¹ Jergeby, Ulla, *Att bedöma en social situation: tillämpning av vinjettmetoden*, Centrum för utvärdering av socialt arbete (CUS), Stockholm, 1999, sid. 9.

³² Socialstyrelsen, 2004, sid. 35-37.

³³ Bryman, sid. 513, 516-517.

De bedömningar som intervjupersonerna skulle göra av vinjetterna var tänkta att jämföras för att belysa eventuella skillnader eller problem som de olika professionerna kan ställas inför. Samtliga intervjupersoner fick fallbeskrivningarna skriftligen vid intervjutillfället och en påminnelse med kopia på vinjetterna skickades med e-post tillsammans med en sammanställning av respektive intervju. Vid tidpunkten för slutförandet av uppsatsen hade endast socialsekreteraren lämnat respons på fallbeskrivningarna. Detta innebär att det inte går att göra någon jämförelse eller dra några slutsatser om de bedömningar som skolpersonalen eller socialsekreteraren skulle göra i de olika fallen.

3.3 Genomförande av intervjuer

Intervjuerna genomfördes på intervjupersonernas arbetsplatser för att de på så sätt enklare kunde behålla sin professionella roll i högre grad än om vi varit på en annan plats. Varje intervju tog ca 30-40 minuter.

För att genomföra intervjuerna utformades två intervjuguider, en för socialsekreteraren och en för skolpersonalen eftersom de har olika förutsättningar och arbetssätt (se bilaga 2 och 3 för intervjuguiderna). En intervjuguide består av en lista över frågeställningar som ska täckas eller beröras. Det som är viktigt är att intervjuaren får information om hur intervjupersonerna upplever sin värld.³⁴ Frågorna i intervjuguiden bygger på Socialstyrelsens *Allmänna råd om anmälan av missförhållanden enligt 14 kap. 1 § socialtjänstlagen*³⁵ samt uppsatsens frågeställningar och insamlat material i form av forskning och offentliga utredningar. För att säkerställa att allt som sägs i intervjuerna uppfattats rätt spelades dessa in och transkriberades sedan i sin helhet.

Studien består av intervjuer med fyra representanter från fyra olika kommunala skolor, en rektor och tre kuratorer, samt en intervju med en representant från socialtjänsten. Samtliga intervjupersoner är kvinnor vilket i hög grad speglar hur det ser ut inom skolan och socialtjänsten där majoriteten av de yrkesverksamma är kvinnor.

³⁴ Bryman, sid. 419.

³⁵ Socialstyrelsen, 2003, sid. 4.

3.4 Reliabilitet och validitet

Reliabilitet och validitet är detsamma som trovärdighet och äkthet. Trovärdigheten kan delas in i fyra delkriterier; tillförlitlighet (intern validitet), överförbarhet (extern validitet), pålitlighet (reliabilitet) samt objektivitet som består av möjligheten att styrka och konfirmera uppgifter. För att säkerställa tillförlitligheten har en respondentvalidering gjorts genom att de transkriberade intervjuerna skickades till respektive intervjuperson för verifiering av uppgifterna. Bryman menar att överförbarhet är komplicerat i en kvalitativ studie men det som kan göras är att försöka skapa detaljerade beskrivningar av den kontext som studerats för att ge andra möjlighet att överföra resultaten till andra sammanhang.³⁶

Reliabiliteten eller pålitligheten säkerställs genom en tydlig redogörelse över samtliga steg och faser i studien. För att upprätthålla autenticiteten har jag försökt att ge en så rättvis bild av olika åsikter och uppfattningar hos intervjupersonerna som möjligt.³⁷ Jag är medveten om att den egna förförståelsen kan påverka studiens riktning men i det här fallet anser jag även att min förförståelse som socionom har varit till fördel. Genom att jag har kunskap om lagstiftningen och erfarenhet av eget arbete med ungdomar som far illa har jag kunnat utarbeta en nyanserad intervjuguide. Det använda materialet i studien håller en god kvalitet genom att jag i största möjliga mån har använt den ursprungliga källan till information. Jag har dessutom varit noggrann med att materialet ska vara användbart för studiens syfte.

3.5 Etiska överväganden

De grundläggande etiska frågorna i en studie handlar om frivillighet, integritet, konfidentialitet och anonymitet för intervjupersonerna.³⁸ För att säkerställa att studien genomförs enligt etiska principer fick intervjupersonerna en presentation av studiens syfte innan intervjuerna påbörjades. Intervjupersonerna fick även information om att resultaten från intervjuerna kommer att avidentifieras, att deras deltagande är frivilligt samt att de när som helst kan välja att inte längre delta i studien. Intervjupersonerna

³⁶ Bryman, sid. 351-355.

³⁷ jmf Bryman, sid. 355-357.

³⁸ Bryman, sid. 131.

garanterades att den insamlade informationen endast skulle användas för det avsedda ändamålet.

Intervjupersonerna presenteras i kapitel fem tillsammans med en redogörelse för varje intervju. Jag har valt att ge intervjupersonerna fingerade namn för att behålla deras anonymitet men samtidigt göra det enklare för läsaren att följa med i texten. Jag presenterar intervjupersonerna med en ålder som stämmer ungefärligt samt informerar om vilken utbildning de har och hur deras erfarenhet av nuvarande arbete ser ut. I presentationerna anges dessutom hur många anmälningar som görs på respektive intervjupersons skola.

4. Forskning och utredningar om anmälningsskyldigheten

4.1 Tolkning av anmälningsskyldigheten

På Skolverkets hemsida finns information om anmälningsskyldigheten under rubrikerna Skolutveckling, Hälsa, Samverkan kring barn som far illa och Skolans ansvar.³⁹ Skolverket förklarar att personal inom skola och förskola omfattas av anmälningsskyldigheten. Vidare förklaras det att anmälningsskyldigheten omfattar sådant som man får kännedom om i sin yrkesutövning och som föranleder oro för barnet och dess situation. På hemsidan anges att skyldigheten omfattar sådant som antingen är kopplat till barnets hemmiljö eller dess eget beteende. Syftet med anmälningsskyldigheten uppges vara att socialtjänsten så tidigt som möjligt ska få kännedom om missförhållanden som innebär att barn eller ungdomar behöver hjälp. Skolverket hänvisar sedan vidare till Socialstyrelsens publikation *Anmälningsskyldighet om missförhållanden som rör barn*.⁴⁰

Socialstyrelsens publikation anger att anmälningsskyldigheten är ovillkorlig och inte får övervägas av den som är anmälningsskyldig.⁴¹ Det är socialnämnden som gör utredningen om missförhållanden föreligger och det är en skyldighet för samtliga som är anställda vid en myndighet som arbetar med barn att anmäla när de misstänker eller anar att ett barn far illa. Anmälningsskyldigheten är en bestämmelse som bryter sekretess mellan berörda myndigheter. När socialnämnden får in en anmälan är de skyldiga att ta ställning till vad de lämnade uppgifterna kan innebära för barnet och dessutom inleda en utredning om det anses behövas.

Socialstyrelsen förtydligar vilka myndigheter som omfattas av anmälningsskyldigheten.⁴² Det finns även en redogörelse för vad som ska anmälas. Det som ska vara i fokus är barnets bästa och anmälningsskyldigheten avser omständigheter

³⁹ Skolverket, *Anmälningsskyldighet*, 2011, [2011-11-21].

⁴⁰ Socialstyrelsen, 2004.

⁴¹ Socialstyrelsen, 2004, sid. 11.

⁴² Socialstyrelsen, 2004, sid. 25.

som handlar om barnets miljö eller eget beteende.⁴³ Socialstyrelsen ger flera exempel på när ett barn kan anses riskera att fara illa genom fysiskt eller psykiskt våld, sexuella övergrepp, kränkning, fysisk försummelse, bristande omsorg eller psykisk försummelse. Socialstyrelsen tar även upp att det ska finnas en möjlighet för anmälningsskyldiga att konsultera socialnämnden i ärenden utan att röja barnets identitet samt att det bör finnas rutiner för stöd till den som överväger eller har gjort en anmälan.⁴⁴

Socialstyrelsen har också gett ut allmänna råd inom området som anger hur lagtexten bör tillämpas.⁴⁵ Här tas det upp att socialnämnden har en skyldighet att informera både allmänheten och myndigheter om anmälningsskyldigheten. Det rekommenderas att socialnämnden samtidigt kan informera om socialtjänstens arbetssätt. Vidare rekommenderar Socialstyrelsen att den som gör anmälan själv informerar vårdnadshavarna om varför en anmälan är gjord samt att det bör finnas rutiner för hur en anmälan ska göras. Det är den ansvariga för verksamheten som bör se till att samtlig personal har kännedom om anmälningsskyldigheten. Det bör dessutom finnas en tillgänglig adress- och telefonlista till ansvariga på socialnämnden. Vidare bör en anmälan till socialnämnden göras skriftligt och socialnämnden bör bekräfta att anmälan har tagits emot.⁴⁶

4.2 Anmälningar från skolpersonal

Knut Sundell är docent i psykologi och arbetar vid Stockholms stads forsknings- och utvecklingsenhet. Sundell har tillsammans med rektor Maria Colbiörnsen medverkat i tre olika svenska studier av mer än 16 000 förskolebarn.⁴⁷ I dessa varierade andelen barn som anmälts på grund av att de misstänkts fara illa till mellan 30 och 45 %.

⁴³ Socialstyrelsen, 2004, sid. 36-37.

⁴⁴ Socialstyrelsen, 2004, sid. 36-37.

⁴⁵ Socialstyrelsen, 2003, sid. 3.

⁴⁶ Socialstyrelsen, 2003, sid. 3-5.

⁴⁷ Sundell, Knut & Colbiörnsen, Maria, *Samhällets stöd till elever med psykosociala problem: en undersökning av 23 grundskolor 1995 och 1998*, Socialtjänstförvaltningen, Forsknings- och utvecklingsenheten, Stockholm, 2000, sid. 19.

I de undersökta skolorna bedömdes ca 11 % av eleverna ha någon form av psykosocial problematik.⁴⁸ Problemen var relativt jämnt fördelade över grundskolans samtliga årskurser med det som skilde årskurserna åt var formen på problemen. De flesta formerna av problem är av sådan art att de normalt kan hanteras inom skolans organisation. Däremot beräknades det att av eleverna med problem bedömdes ungefär var fjärde elev ha sådana problem som omfattas av anmälningsskyldigheten i socialtjänstlagen. Sundell och Colbiörnsen menar alltså att dessa elever borde ha anmälts till socialtjänsten.⁴⁹

Sundell och Colbiörnsen kommer i sin studie fram till att skolpersonalen i de 23 undersökta skolorna delvis fått bättre kunskap om anmälningsskyldigheten mellan år 1995 och 1998.⁵⁰ År 1998 var det fler som kände till att de omfattades av lagstiftningen samt vem anmälan skulle göras till än år 1995. I studien konstateras det att elevvårdspersonal (dvs. psykologer, kuratorer och skolsköterskor) oftare visste att anmälningsskyldigheten även gäller vid obevisade misstankar än övrig skolpersonal. Forskarna hittade inget samband mellan antalet år i yrket och kunskap om anmälningsskyldigheten. Däremot kunde det påvisas att skolor med färre elever oftare hade personal som kände till vart anmälan skulle göras samt att anmälan skulle göras även om misstanken inte var bekräftad.⁵¹

Det är vanligt att flera omständigheter gör att problemen hos eleverna upptäcks.⁵² Ofta upptäcks de genom personalens observationer eller genom information från kollegor. Det är även vanligt att eleven berättar själv, att föräldrarna berättar eller att information kommer från annan organisation som förskolan. Det vanligaste tillvägagångssättet när skolpersonalen fått kännedom om elevens problem är att först tala med en kollega, sedan informera elevvårdsteamet om problemet alternativt diskutera problemet på en klasskonferens. Därefter får eleven någon form av stöd. Om problemet kvarstår tas det

⁴⁸ Sundell & Colbiörnsen, sid. 56.

⁴⁹ Sundell & Colbiörnsen, sid. 63-65.

⁵⁰ Sundell & Colbiörnsen, sid. 40.

⁵¹ Sundell & Colbiörnsen, sid. 40-42.

⁵² Sundell & Colbiörnsen, sid. 69.

upp på en elevvårdskonferens och det görs ett nytt försök att hjälpa eleven inom skolans organisation. Om det misslyckas kontaktas ibland socialtjänsten.⁵³

Elevhälsan är ofta involverad i elevärenden som gäller barn som far illa.⁵⁴ Elevhälsan kan bli kontaktad av eleven själv, av föräldrar eller syskon men kan även fungera som handledare för pedagoger eller annan skolpersonal. I intervjuer med lärare och förskolelärare har det framkommit att tolkningen av vilka barn som far illa eller riskerar att fara illa blir relativt. Barnen jämförs med varandra och vad som tolkas in i begreppet att fara illa blir relativt.⁵⁵

4.3 Samverkan mellan skola och socialtjänst

Stefan Wiklund som är forskare i socialt arbete vid Stockholms universitet, konstaterar i sin avhandling att socialtjänsten i stor utsträckning är beroende av att anmälningsskyldiga lämnar information om misstänkta missförhållanden.⁵⁶ Wiklund menar att socialtjänstens samarbete med berörda myndigheter kan ha återverkningar på i vilken utsträckning anmälningar görs. Ansvaret för samverkan ligger enligt socialtjänstlagen på socialtjänsten medan skolans del i samverkan helt är upp till kommunen själva. Wiklund menar att en god samverkan mellan socialtjänst och skola leder till att omotiverade anmälningar kan sorteras bort och därmed har kommunerna med en högre grad av samverkan färre anmälningar. Wiklund menar vidare att samverkan är viktigt för att socialtjänsten ska få möjlighet att sätta in tidigare insatser. I sin slutdiskussion menar Wiklund att det är svårt att förklara vilka faktorer som bestämmer anmälningsskyldigheten i kommunerna men att det är tänkbart att organisationsförhållanden samt lokala riktlinjer i anmälningsskyldiga verksamheter påverkar hur många anmälningar som görs.⁵⁷

⁵³ Sundell & Colbiörnsen, sid. 69, 87.

⁵⁴ Utredningen om utsatta barn i skolan, *Se, tolka och agera: allas rätt till en likvärdig utbildning : slutbetänkande*, Fritze, Stockholm, 2010, sid. 140.

⁵⁵ Utredningen om utsatta barn i skolan, 2010, sid. 140, 165.

⁵⁶ Wiklund, Stefan, *Den kommunala barnvården: om anmälningar, organisation och utfall*, Institutionen för socialt arbete - Socialhögskolan, Stockholms universitet, Diss. (sammanfattning) Stockholm : Stockholms universitet, 2006, Stockholm, 2006, sid. 22.

⁵⁷ Wiklund, Stefan, 2006, sid. 22, 41, 46-47.

I 5 kap. 1 § socialtjänstlagen och 29 kap. 13 § skollagen finns bestämmelser om samverkan mellan myndigheter när barn far illa eller riskerar att fara illa. I skollagen framgår det att det är både huvudmännen för verksamheten och anställda i verksamheten som på socialnämndens initiativ ska samverka med andra samhällsorgan, organisationer och andra som berörs kring barn som far illa eller riskerar att fara illa.⁵⁸

Sundell och Colbiörnsen lyfter fram att bristande arbetsledning, revirtänkande, olika motsägelsefulla uppdrag beroende på profession, bristande kontinuitet samt dålig kommunikation kan försvåra ett samarbete mellan skola och socialtjänst.⁵⁹ Även bristande återkoppling från utredande socialsekreterare kan skapa ett missnöje hos de som anmäler vilket i slutändan minskar sannolikheten för nya anmälningar.

Sundell och Colbiörnsen konstaterar att endast hälften av skolpersonalen i deras studie hade några speciella förväntningar på att en anmälan till socialtjänsten skulle gynna eleven.⁶⁰ Nästan hälften trodde att en anmälan skulle kunna försvåra samarbetet med föräldrarna och ungefär var tredje förväntade sig personligt obehag av en anmälan. Ungefär en tredjedel trodde att en anmälan skulle kunna skapa samarbete med socialtjänsten kring eleven.⁶¹

Det har visat sig att det finns en oro från socialtjänstens sida för att det görs för få anmälningar i förhållande till de problem som eleverna har.⁶² Det har även visat sig att skolan anser att de anmäler men att det finns hotbilder som kan påverka benägenheten att anmäla. För att skydda personalen är det då vanligt att rektorn gör den formella anmälan. En vanlig kritik är att skolan anmäler till socialtjänsten vid upprepade tillfällen men att ingenting händer. Bristen på återkoppling är en vanlig kritik vilket även kan påverka benägenheten att anmäla om skolpersonalen tror att anmälan inte leder någon vart.⁶³

⁵⁸ Utredningen om utsatta barn i skolan, sid. 91-92.

⁵⁹ Sundell & Colbiörnsen, sid. 14, 18.

⁶⁰ Sundell & Colbiörnsen, sid. 50.

⁶¹ Sundell & Colbiörnsen, sid. 50.

⁶² Utredningen om utsatta barn i skolan, sid. 237.

⁶³ Utredningen om utsatta barn i skolan, sid. 237-238.

I utredningen om utökat lagstöd för skydd och stöd för unga framförs det att svårigheten att fullgöra anmälningsskyldigheten inte anses bero på lagstiftningen utan mer på andra komplexa orsaker.⁶⁴ Det framgår att en anmälan ofta är ett uttryck för starkt engagemang. Det finns samtidigt en osäkerhet hos den professionella anmälaren som gör att denne skulle önska ett nära samarbete med socialtjänsten. I utredningen framgår det att anmälaren även vill få bekräftat att anmälan som görs är ”riktig”. Det framkommer dessutom att benägenheten att anmäla påverkas av att anmälan i vissa fall inte utreds samt att anmälaren upplever att barnets situation inte förbättras trots anmälan. I utredningen anges att socialtjänsten uppfattas som alltför osynlig samt att det också finns en brist på kunskap hos de som omfattas av anmälningsskyldigheten om vad socialtjänsten faktiskt gör.⁶⁵

När Sundell och Colbiörnsen intervjuade socialsekreterare som ansvarat för elevernas utredningar visade det sig att andelen som kontaktat skolan minskade från 80 % år 1995 till 58 % år 1998.⁶⁶ En vanlig orsak till att inte kontakta skolan var sekretessen och när skolan inte kontaktades uppgav socialsekreterarna att de redan hade tillräcklig information om eleven. Även i barnskyddsutredningen förs det fram att bristen på återkoppling från socialtjänsten när en anmälan är gjord är något som upplevs som problematiskt för de anmälningsskyldiga.⁶⁷

I utredningen om utsatta barn i skolan föreslås det att Skolinspektionen ska följa upp att verksamheterna som omfattas av skollagen har tydliga rutiner för och kunskap om anmälningsskyldigheten. Bakgrunden till förslaget är att det inte finns någon tydlig bild av hur anmälningsskyldigheten fungerar i verksamheterna. Utredaren menar att det finns en uppfattning om att det görs för få anmälningar men även att det har framkommit att professionella ute i verksamheterna menar att de anmäler men att ingenting händer. Utredaren menar vidare att anmälningsskyldigheten är oerhört viktig för att ge de barn och unga som riskerar att fara illa den hjälp de behöver.⁶⁸

⁶⁴ Barnskyddsutredningen, *Lag om stöd och skydd för barn och unga (LBU): betänkande*, Fritze, Stockholm, 2009, sid. 262.

⁶⁵ Barnskyddsutredningen, sid. 262-263.

⁶⁶ Sundell & Colbiörnsen, sid. 117.

⁶⁷ Barnskyddsutredningen, sid 263.

⁶⁸ Utredningen om utsatta barn i skolan, sid. 26.

5. Redogörelse av genomförda intervjuer

5.1 Rektor på skola med färre anmälningar

Gunnel är rektor och omkring 60 år. Hon har arbetat som lärare i nästan 40 år, som biträdande rektor och nu som rektor sedan tre år tillbaka. Skolan där Gunnel är rektor gör ca tre anmälningar per år.

Gunnel menar att alla som arbetar på skolan känner till relevant lagtext och menar att det är skolans ansvar att anmäla när någon känner oro medan det är socialtjänsten som sedan utreder om det faktiskt finns några missförhållanden. Gunnel själv upplever att hon har mycket erfarenhet och är inte tveksam i frågan om när en anmälan ska göras. Hon har även möjlighet att bolla tankar med andra rektorer. Gunnel menar att all skolpersonal vet hur innehållet i begreppet när barn far illa ska tolkas. På skolan förs det diskussioner inför varje termin om hur och när en anmälan till socialtjänsten ska göras. Alla vet också vart man kan vända sig vid frågor eftersom den informationen har gått ut både skriftligt och muntligt och all personal har tillgång till telefonnummer till socialtjänsten. På skolans intranät finns mycket information och aktuella blanketter. Skolan har dock inte fått någon information från socialnämnden om socialtjänstlagen eller om hur socialtjänsten arbetar. När det uppkommer ett ärende så diskuteras detta i personalgruppen och elevhälsan och då är personalen alltid överens om när det ska göras en anmälan. Det är oftast Gunnel som tillsammans med den som känner oro som gör anmälan. I vissa fall gör skolsköterskan eller skolpsykologen anmälan. En misstanke om att ett barn far illa eller riskerar att fara illa uppkommer vanligen i förtroendesamtal med elever, genom att en lärare hör eller misstänker något eller att skolsköterskan hör något. Gunnel har som vana att rådfråga socialtjänsten innan hon gör en anmälan. Innan en anmälan görs träffar Gunnel föräldrarna personligen om socialtjänsten anser att det är lämpligt. Efter att anmälan är gjord försöker Gunnel att följa upp den och hon tycker även att socialtjänsten har blivit bättre på att göra detta. Om personen som gör anmälan skulle behöva stöd finns det i form av skolkuratorn eller

skolpsykologen som kan handleda personalen. För Gunnel som är rektor finns dock inget liknande stöd.

5.2 Skolkurator på skola där var och en som får misstanke gör anmälan

Pia är skolkurator och är omkring 45 år och utbildad socionom. Hon har tidigare arbetat inom socialtjänsten. Pia har ingen exakt uppfattning om hur många anmälningar skolan gör varje år men anser att det är många.

Pia menar att all personal känner till lagtexten om anmälningsskyldigheten. Personalen får information genom henne eller elevhälsoteamet. Det finns även en mall som anmälaren ska fylla i som finns tillgänglig för alla på skolans intranät. För några år sedan fick skolan information från socialtjänsten. Socialtjänsten har även nyligen skickat ut information om samarbetet med skolorna. Pia tror att de flesta av skolans personal känner till hur man ska tolka innehållet i begreppet när barn far illa. Det är dock olika hur lyhörd man är som person och hur benägen man är att vilja se om ett barn far illa. Pias anser att hennes egen kunskap om anmälningsskyldigheten är god. Hon gör många anmälningar varje år och hon konsulterar gärna socialtjänsten.

En misstanke om att ett barn far illa uppkommer vanligen genom att barnet själv berättar eller uppvisar något tecken på att allt inte står rätt till. Pedagogerna kan då diskutera frågan i arbetslaget, rådfråga Pia eller diskutera det i elevhälsoteamet. Innan en anmälan görs informeras föräldrarna om att personalen känner oro för deras barn. Detta kan göras vid ett möte med föräldrarna eller via telefon beroende på vilken relation skolpersonalen har med föräldrarna. På skolan där Pia arbetar gör var och en som känner oro om att ett barn far illa en egen anmälan. Pia menar att det inte finns något krav på att man ska vara överens om att göra en anmälan eftersom det är ett personligt ansvar för samtliga anställda och att det därför inte finns så mycket att tveka på. Skolan är ofta kallad till första mötet med socialtjänsten och föräldrarna. Om anmälaren behöver stöd finns detta i arbetslaget. Rektorn kan även finnas med som stöd för pedagogerna och Pia är ofta med på alla möten med föräldrar och socialtjänst för att pedagogen inte ska vara ensam.

Många på skolan är kritiska till att socialtjänsten är dåliga på att ge återkoppling vid en anmälan. Pia menar vidare att det inte finns några bekymmer när det gäller att faktiskt göra en anmälan men mer om vilka riktlinjer man arbetar efter och att dessa inte alltid stämmer överens med varandra.

5.3 Skolkurator med stor erfarenhet av anmälningar

Veronica är kurator och är omkring 35 år och är utbildad socionom. Hon har arbetat som kurator i sju år. Veronika har ingen exakt uppfattning om hur många anmälningar skolan gör varje år men anser att det är många.

På skolan där Veronika arbetar har personalen fått allmän information om anmälningskyldigheten. Frågan diskuteras ofta på elevvårdskonferenser där Veronika alltid är närvarande. På intranätet finns information om vad som gäller och vart man ska vända sig. Veronika menar dock att alla inte känner till lagtexten. Det finns en osäkerhet bland skolpersonalen och många kommer till henne för att ställa frågor. Veronika tror inte att all personal vet hur man ska tolka innehållet i begreppet när barn far illa eftersom alla inte arbetar med det. Veronikas egen kunskap om anmälningskyldigheten anser hon vara god.

En misstanke om att ett barn far illa uppkommer vanligen genom att en elev berättar något eller att personalen ser missförhållanden som de sedan tar upp på elevhälsomötena eller i personalgruppen. Veronika menar att personalen ofta är överens om när en anmälan bör göras. En anmälan görs alltid av kuratorn eller rektorn. Pedagogerna gör inte själva anmälningarna för att inte påverka relationen med föräldrarna. Om kuratorn gör en anmälan informeras alltid rektorn. Veronika konsulterar ofta socialtjänsten innan en anmälan görs. Innan en anmälan görs träffar Veronika föräldrarna för att informera dem om personalens oro. Skolan gör ingen uppföljning av anmälan men de skriver alltid att de vill vara delaktiga. Som stöd för Veronika när hon har gjort en anmälan finns elevhälsan med en kuratorsgrupp. Veronika anser dock inte att stödet är tillräckligt eftersom det ibland kan handla om hotsituationer.

5.4 Skolkurator som gör de flesta anmälningar

Caroline är kurator och omkring 30 år och utbildad socionom. Hon har arbetat som kurator i fem år varav det senaste året på den aktuella skolan. Skolan gör ca 20-30 anmälningar per år till socialtjänsten.

Caroline arbetar på en skola där de har en levande diskussion om hur och när man ska göra en anmälan till socialtjänsten när ett barn far illa eller riskerar att fara illa. Caroline säger att hon hoppas att all personal känner till lagtexten men att hon inte är säker. Caroline tror inte att skolan har fått någon information från socialnämnden om socialtjänstlagen eller om hur socialtjänsten arbetar. Information om vart man som skolpersonal ska vända sig när man känner oro för ett barn finns tillgänglig men Caroline är inte säker på att alla vet var den går att hitta. På skolans intranät finns en blankett att fylla i vid anmälan. Där finns även riktlinjer för hur skolan ska hantera ärenden samt telefonnummer till socialtjänsten. Carolines egen kunskap om anmälningskyldigheten beskriver hon som god och hon känner sig trygg i sin kunskap.

En misstanke uppkommer vanligen i samtal mellan elev och en vuxen som pedagoger, kurator eller skolsköterska. Det kan även vara så att eleven uppvisar ett beteende som personalen lägger märke till. Om en misstanke om att ett barn far illa uppkommer diskuteras detta i elevhälsoteamet. Caroline kan även diskutera frågan med rektorerna. Caroline uppskattar att de diskuterar ett ärende varannan vecka i elevhälsoteamet. Personalen på skolan är överens om att göra en anmälan i ungefär hälften av ärendena. På skolan är det oftast kuratorn som gör en anmälan till socialtjänsten men rektorn skriver under samtliga anmälningar. Caroline berättar att det finns ett beslut på skolan att en lärare inte ska skriva under anmälan utan att det alltid ska gå genom rektorn. Caroline menar att hon alltid kan konsultera socialtjänsten i ett ärende. Innan anmälan görs informeras föräldrarna genom att de kallas till ett möte på skolan men informationen kan även lämnas på telefon. Efter att en anmälan är gjord ringer Caroline till socialtjänsten för att kontrollera att anmälan har kommit in sedan tar oftast socialtjänsten kontakt med skolan. För den som gör anmälan finns stöd genom elevhälsan, främst skolkuratorn och skolsköterskan. För att skydda enskild personal är de alltid två som står för anmälan.

5.5 Socialsekreterare med erfarenhet av sociala frågor i skolan

Gunilla är socialsekreterare och omkring 50 år. Hon har arbetat inom socialtjänsten i tio år varav nio år med att ta emot ansökningar om stöd och anmälningar när man misstänker att barn far illa. Kommunen får in ca 2500 anmälningar per år där de flesta kommer från polis och skola. Gunilla är främst inriktad på barn och unga och har även hand om information till andra samhällsaktörer som skola, barnavårdscentral etcetera.

Gunilla informerar kommunens skolor om lagstiftning och vad som händer när en anmälan är gjord. Skolorna får även information om att de kan få råd eller stöd hos socialtjänsten innan en anmälan görs. Anmälaren kan även få stöttning i sin situation eftersom socialtjänsten vet att det är jobbigt och kan vara ångestladdat att göra en anmälan.

Gunilla tar upp att den mediala bilden av socialtjänsten inte alltid är så positiv samt att samarbetspartners som exempelvis skolan inte alltid känner till vilken lagstiftning de har att förhålla sig till. Gunilla menar att socialtjänsten har förstått att återkoppling är en viktig aspekt att ta hänsyn till och att de har blivit mycket bättre på detta. Hon tycker att det är tydligt att skolpersonalen inte känner till att socialtjänstlagen är en ramlag med framför allt frivilliga insatser och att de ofta tror att socialtjänsten har mer möjligheter än vad de har. Hon säger att hon ofta möts av inställningen att man anmäler men att det sen inte händer någonting.

Gunilla menar att det finns en anledning till att skolorna vill att de ska komma och ge information och att det kan bero på att de känner sig osäkra om vad anmälningskyldigheten innefattar. Hon säger att vissa skolor har mycket bra rutiner för detta medan andra är mer osäkra. Efter att Gunilla eller hennes kollegor har varit på en skola och gett information menar hon att det märks att personalen blir tryggare i sin roll och det underlättar att de får ett namn och ansikte samt veta hur man arbetar inom socialtjänsten. Socialtjänsten skickar inte ut någon skriftlig information till skolorna om anmälningskyldigheten i nuläget.

Gunilla menar att det inte spelar någon roll vem det är som skriver på pappret om anmälan men att de har ett gott samarbete med kuratorerna i kommunen och att deras anmälningar ofta är väl underbyggda. Gunilla tror inte att alla som arbetar inom skolan känner till vilken lagstiftning det är som gäller om man misstänker att ett barn far illa. Hon menar att många blir förvånade när de inser att det är ett individuellt ansvar som inte ligger på skolan eller rektorn. Gunilla menar att om man har en misstanke eller känner oro så ska man anmäla. Om det uppstår en liten fundering så måste det finna en misstanke om oro och då ska man ta det på allvar och åtminstone ringa för att rådgöra med socialtjänsten.

6. Analys av det insamlade materialet

Syftet med uppsatsen är att belysa några av de professionella normer som styr inom skolan när det gäller anmälningsskyldigheten när det misstänks att barn far illa. Analysen syftar till att förklara och förstå hur de professionella normerna kan påverka synsättet när det gäller anmälningsskyldigheten inom skolan. Analysen delas upp utifrån frågeställningarna samt identifierade teman i intervjuerna.

6.1 Skolverkets och Socialstyrelsens riktlinjer

6.1.1 Skolverkets riktlinjer

På Skolverkets hemsida finns information som nämns i kapitel 4.1.1. Där finns en kort beskrivning av anmälningsskyldigheten samt en hänvisning till Socialstyrelsens publikation *Anmälningsskyldighet om missförhållanden som rör barn*. Det var inte helt enkelt att hitta fram till informationen eftersom den fanns under flera lager av underrubriker och undermenyer på hemsidan. I telefonsamtal med Skolverkets upplysningstjänst fick jag inte några närmre svar om riktlinjer från Skolverket. Ingen av de jag talade med kunde direkt ge svar på vilka riktlinjer som gäller utan bad att få återkomma med besked. Skolverkets upplysningstjänst informerade senare via e-post om gällande lagtext och citerade då 29 kap. 13 och 14 § skollagen.⁶⁹ 13 § handlar om samverkan och anmälan till socialtjänsten och det är här som hänvisningen till socialtjänstlagen finns. 14 § handlar om tystnadsplikten och har en hänvisning till offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Som komplement fick jag en länk till regeringens proposition 2009/10:165 om den nya skollagen.

Enligt propositionen samlas de bestämmelser som inte har en naturlig plats i skolformskapiteln i det avslutande kapitel 29 i nya skollagen.⁷⁰ Stockholms stad och Barnombudsmannen är remissinstanser och båda stödjer förslaget i propositionen om samverkan med socialnämnden. Stockholms stad vill se ett system där skola och socialtjänst arbetar sida vid sida medan Barnombudsmannen anser att bestämmelsen bör

⁶⁹ E-post från Upplysningstjänsten vid Skolverket 2011-12-05.

⁷⁰ Proposition 2009/10:165 *Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet*. Stockholm, Utbildningsdepartementet, sid. 589, 600-601.

ha en mer framträdande plats i lagförslaget. Enligt propositionen är skolan en naturlig del av barnens vardag och att det är här som barn som far illa eller riskerar att far illa bör bli upptäckta för att ges möjligheten att få stöd och hjälp i ett så tidigt skede som möjligt. I propositionen anges det att det liksom i tidigare lagstiftning ska finnas en hänvisning till anmälningsskyldigheten i 14 kap. 1 § socialtjänstlagen.

Skolverket har således inte några egna riktlinjer för hur anmälningsskyldigheten ska hanteras i landets kommuner. Skolverket hänvisar till Socialstyrelsens publikationer och förlitar sig på deras tolkning av lagtexten. Detta gör att det inte finns någon möjlighet att jämföra Skolverkets och Socialstyrelsens riktlinjer.

6.1.2 Socialstyrelsens riktlinjer

Lagtexten för anmälningsskyldigheten finns i 14 kap. 1 § andra stycket socialtjänstlagen. I skollagen finns inte anmälningsskyldigheten formulerad men en hänvisning görs till socialtjänstlagen i 29 kap. 13 § andra stycket skollagen. Socialstyrelsens riktlinjer för anmälningsskyldigheten är utgivna i form av allmänna råd om anmälan om missförhållanden.⁷¹ Som komplement och stöd för rättstillämpning och handläggning finns publikationen *Anmälningsskyldighet om missförhållanden som rör barn*.⁷² I publikationerna förklaras och definieras anmälningsskyldigheten med hjälp av exempel och förtydliganden. De allmänna råden består av kortfattade definitioner av lagtextens begrepp och förklaringar på vad en anmälan är. Den andra skriften är mer omfattande och innehåller detaljerade exempel på hur och när de anmälningsskyldiga ska göra en anmälan.

6.2 Professionella normer ur en teoretisk utgångspunkt

Genom intervjuerna med skolpersonal har jag fått ta del av de rutiner och normer som finns på skolorna för anmälningsskyldigheten när det finns misstanke om att barn far illa. Syftet är att förklara och förstå de professionella normerna som finns inom skolan för att sedan analysera dessa i förhållande till lagstiftning och riktlinjer.

⁷¹ Socialstyrelsen, 2003.

⁷² Socialstyrelsen, 2004.

Skolpersonal utgör en professionell grupp som arbetar med elever. Det kan vara exempelvis pedagoger, skolkurator, skolsköterska eller rektor. Alla arbetar utifrån gemensamma värderingar och riktlinjer från både kommun och den egna skolan. Irisdotter Aldenmyr och Hartman menar att dessa värderingar hålls aktuella i en arbetsgrupp genom att man är inkluderad i gruppen och delar bakgrund kring teorier och professionell socialisering.⁷³

Leo menar att rättsliga normer styr vad som blir handlingsanvisningar, alltså vad man som professionell bör göra.⁷⁴ Tillsammans med förväntningar från andra runt omkring skapas professionella normer som styr vad skolpersonalen gör. Baier och Svensson menar att normer representerar vad man bör göra, börtat, medan beteendet representerar vad man faktiskt gör, varat.⁷⁵

I förklaringsmodellen i kapitel 2.3 är undersökningsproblemet uppdelat i två yrkesgrupper, nämligen skolpersonal och socialsekreterare. Riktlinjer är placerat i kategorin för börtat och praktiken i kategorin för varat. Riktlinjerna styrs av de rättsliga normerna och praktiken styrs av de professionella normer som har skapats utifrån arbetsplatsens kontext. Studien visar att Skolverket inte har några egna riktlinjer utan förlitar sig på Socialstyrelsens riktlinjer vilket innebär att skolpersonal och socialsekreterare har samma riktlinjer. Börtat är således detsamma för båda professionerna. Normmodellens varat består av professionernas praktik som bygger på samma riktlinjer och lagstiftning. Tolkningen av börtat kan däremot skilja sig åt vilket innebär att praktiken, det vill säga hur arbetet med anmälningsskyldigheten ser ut inom respektive profession också kan skilja sig åt.

Den professionella normen som består av vem som i realiteten gör anmälan är något som inte är samma åt mellan skolorna. I socialtjänstlagen anges att de som är anställda vid en myndighet vars verksamhet berör barn och ungdom är skyldiga att anmäla sådant som kan innebära att socialnämnden behöver ingripa till någons skydd. Lagtexten styr i

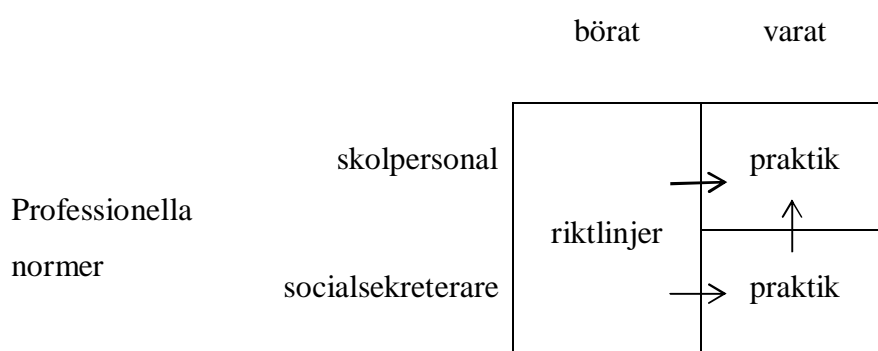
⁷³ Irisdotter Aldenmyr & Hartman, sid. 215.

⁷⁴ Leo, sid. 145-147.

⁷⁵ Baier & Svensson, kap 3.

sin tur de riktlinjer som Socialstyrelsen har gett ut.⁷⁶ Både lagtext och riktlinjer uttrycker att anmälningsskyldigheten innebär ett enskilt ansvar för varje anställd i en myndighet som berör barn och ungdomar. Riktlinjerna anger vad de professionella bör göra och bör därmed styra vad som faktiskt görs i praktiken. I studien har det visat sig att skolorna har skapat andra normer för hur detta ska hanteras. På tre av skolorna är normen att det är en särskilt utsedd person som rektorn eller kuratorn som gör samtliga anmälningar till socialtjänsten. På en av skolorna är normen att det är var och en i skolpersonalen som får misstanke om att ett barn far illa som gör anmälan. Socialsekreteraren resonerade kring frågor såsom att skolpersonalen ofta blir förvånade när de får information om att det är ett individuellt ansvar att göra en anmälan. Hon menade att många känner sig osäkra på vad anmälningsskyldigheten omfattar och att det egentligen inte har någon betydelse vem det är som faktiskt gör anmälan. I studien var två av skolrepresentanterna säkra på att all personal kände till lagtexten. En av kuratorerna svarade att hon inte var säker och en kurator svarade att det finns en osäkerhet bland personalen. På samtliga skolor löstes detta genom att kuratorn eller rektorn var tillgänglig för att svara på frågor från personalen.

Mot bakgrund av detta kan vi se att riktlinjerna för skolpersonal och socialsekreterare är detsamma medan praktiken kan skilja sig åt inom gruppen för skolpersonalen. I normmodellen kan det illustreras så här:

Figur 6.1 Förklaringsmodell för normer utifrån riktlinjernas påverkan av praktiken

⁷⁶ Se Socialstyrelsen, 2003 och Socialstyrelsen, 2004.

I modellen påverkas skolpersonalens praktik av riktlinjer men även av socialsekreterarnas praktik. Enligt riktlinjerna och lagtexten är var och en i personalen skyldiga att göra anmälan vid misstanke om missförhållanden för ett barn. Eftersom socialsekreterarna inte tycker att det har någon betydelse vem som gör anmälan påverkas skolpersonalens normer på så sätt att det ges möjligheter att skapa en professionell norm som inte helt överensstämmer med riktlinjerna men som ändå uppfyller lagtextens syfte.

6.3 Professionella normer i förhållande till lagstiftning

6.3.1 Lagstiftning

Anmälningsskyldigheten för myndigheter vars verksamhet berörs av barn regleras i 14 kap. 1 § andra stycket socialtjänstlagen. I skollagen hänvisas till denna lagparagraf i 29 kap. 13 § andra stycket. Som visat ovan är det Socialstyrelsen som tolkar och definierar lagstiftningen för samtliga anmälningsskyldiga. Lagtexten är kortfattad och ger ingen förklaring till vad som bör anmälas. Lagtexten anger däremot att anmälningsskyldigheten gäller för varje anställd inom en myndighet som berör barn och ungdom. Här anges även att anmälan ska göras till socialnämnden.

6.3.2 Identifierade normer

Med hjälp av det insamlade intervjumaterialet har en mängd professionella normer som styr arbetet med anmälningsskyldigheten inom skolan kunnat identifieras. Ovan fokuseras på de normer som skiljer sig åt mellan skolorna samt mellan skola och socialtjänst. För att få en bild av hur de professionella normerna förhåller sig till lagstiftningen görs här en tematisk sammanfattning av relevanta identifierade normer: *vem som gör anmälan, information från socialnämnden till skolorna om anmälningsskyldigheten, tillgänglig information om vart man ska vända sig, konsulterar socialtjänsten vid behov, föräldrarna informeras om anmälan, uppföljning av anmälan samt stöd för anmälaren.*

6.3.3 Vem som gör anmälan

Den professionella normen som mest skiljer sig åt mellan skolorna är vem som gör anmälan. På tre av de undersökta skolorna finns det en speciellt utsedd person som gör

anmälan medan det på den fjärde är upp till var och en som fattar misstanke om att ett barn far illa att göra anmälan till socialtjänsten. Denna professionella norm som diskuterades i föregående kapitel stämmer inte överens med lagstiftningen som anger att varje anställd inom en myndighet som rör barn eller ungdom är anmälningsskyldiga. I Socialstyrelsens riktlinjer finns det ingen vidare information som gör att de anmälningsskyldiga egentligen kan frångå bestämmelsen om det personliga ansvaret. Som diskuterats tidigare kan denna norm ha sin grund i socialtjänstens synsätt där det inte har någon större betydelse vem som faktiskt gör anmälan så länge anmälan inkommer och lagens syfte uppfylls genom att socialtjänsten får information om att ett barn riskerar att fara illa.⁷⁷

6.3.4 Information från socialnämnden till skolorna om anmälningsskyldigheten

Socialnämnden har ett ansvar att informera både allmänhet och myndigheter om anmälningsskyldigheten.⁷⁸ Socialstyrelsen rekommenderar att det samtidigt informeras om socialtjänstens arbetssätt. Rektorn och kuratorerna berättade att de hade information om anmälningsskyldigheten tillgängligt på sina respektive skolors intranät. En av skolorna hade haft en informationsträff med socialtjänsten för några år sedan. En annan av skolorna hade sökt upp informationen själva. Socialsekreteraren berättade att de är ute och informerar om anmälningsskyldigheten på skolor regelbundet men att ingen skriftlig information har skickats ut. Socialstyrelsen definierar inte hur informationen från socialnämnden ska gå till eller hur den ska se ut. Sundell och Colbiörnsen har kommit fram till att elevvårdspersonal (kuratorer, skolpsykologer och skolsköterskor) oftare har mer kunskap om anmälningsskyldigheten än övrig personal.⁷⁹ Intervjupersonerna uppgav att de hade en god kunskap i ämnet vilket givetvis kan bero på att kuratorerna tillhör elevhälsan och rektorn har ett ansvar som verksamhetschef att känna till lagstiftningen. I utredningen om utsatta barn i skolan menar utredaren att tolkningen av vilka barn som far illa eller riskerar att fara illa kan bli relativ.⁸⁰ Barnen jämförs kanske med varandra och vad som tolkas in i begreppet att fara illa blir relativt.

⁷⁷ Se Prop. 1979/80:1, sid. 537.

⁷⁸ Socialstyrelsen, 2003, sid. 3.

⁷⁹ Sundell & Colbiörnsen, sid. 40-42.

⁸⁰ Utredningen om utsatta barn i skolan, sid. 165.

I utredningen om utökat lagstöd för skydd och stöd för unga framkommer det att det finns en osäkerhet hos professionella när det gäller anmälningsskyldigheten som gör att de skulle vilja ha ett nära samarbete med socialtjänsten.⁸¹ Utredningen visar att anmälaren ofta vill få en bekräftelse på att anmälan är ”riktig”. Det finns även en brist på kunskap hos de anmälningsskyldiga om vad socialtjänsten gör. Detta är även något som socialsekreteraren i studien tar upp som ett problem. Hon menar att skolpersonalen ofta tror att socialtjänsten har större möjligheter att ingripa än vad de faktiskt har. Hon menar vidare att många inte känner till att socialtjänsten i första hand måste förhålla sig till insatser som är frivilliga för familjerna i de fall där tvångslagstiftningen inte omedelbart går att tillämpa. Sundell och Colbiörnsen visar dessutom att endast hälften av skolpersonalen i deras studie inte hade några förväntningar på att en anmälan till socialtjänsten skulle gynna eleven.⁸² Nästan hälften trodde även att en anmälan skulle försvåra samarbetet med familjen.

6.3.5 Tillgänglig information om vart man ska vända sig

Socialstyrelsen rekommenderar att det bör finnas rutiner för hur en anmälan ska göras samt att det är den ansvariga för verksamheten som bör se till att all personal känner till anmälningsskyldigheten.⁸³ Det bör dessutom finnas en tillgänglig adress- och telefonlista till socialnämnden. I utredningen om utsatta barn i skolan visade det sig att det finns en oro från socialtjänstens sida om att det görs för få anmälningar i förhållande till de problem som eleverna har.⁸⁴ Intervjupersonerna i studien berättade att de har information om vart man ska vända sig vid misstanke om att barn far illa. Denna information finns på skolornas intranät tillsammans med en blankett som anmälaren ska fylla i. Två av intervjupersonerna uppgav dock att all personal förmodligen inte visste var informationen fanns men att de vid behov kom till kuratorn för att fråga. I båda fallen var det kuratorn som var den utsedda personen att göra anmälningar på skolorna vilket givetvis kan påverka benägenheten för skolpersonalen att själva hålla sig uppdaterade om lagstiftningen. Den professionella normen på deras skolor är att kuratorn gör anmälningar vid misstänkta missförhållanden. På så vis är det inte

⁸¹ Barnskyddsutredningen, sid. 262-263.

⁸² Sundell & Colbiörnsen, sid. 50.

⁸³ Socialstyrelsen, 2003, sid. 4.

⁸⁴ Utredningen om utsatta barn i skolan, sid. 237.

nödvändigt för övrig skolpersonal att ha all kunskap utan de kan istället välja att vända sig till kuratorn som tar hand om ärendet.

Denna professionella norm stämmer inte helt överens med Socialstyrelsens förtydligande av lagtexten genom att all personal inte har full kännedom om anmälningsskyldigheten eller tillgång till adress och telefonnummer till socialtjänsten. Den professionella normen påverkas inte tillräckligt av riktlinjerna utan istället påverkar skolpersonalens och socialsekreterarnas praktik varandra, liksom med normen om vem som gör anmälan.

6.3.6 Konsulterar socialtjänsten vid behov

Socialstyrelsen förtydligar att det ska finnas en möjlighet för anmälningsskyldiga att konsultera socialnämnden i ärenden utan att röja barnets identitet.⁸⁵ Detta är något som samtliga intervjupersoner gör och något de framhäver som mycket positivt. Det upplevs som en trygghet att kunna ringa socialtjänsten och rådfråga om det är fog för misstanke om att ett barn far illa. Socialsekreteraren berättar att de får en mängd samtal varje dag från oroliga privatpersoner och professionella som vill rådfråga i olika ärenden. Att konsultera socialtjänsten vid behov är en handlingsanvisning som blivit en professionell norm hos samtliga intervjupersoner och som tydligt följer riktlinjerna från Socialstyrelsen.

6.3.7 Föräldrarna informeras om anmälan

Socialstyrelsen rekommenderar att den som gör anmälan själv informerar vårdnadshavarna om varför en anmälan är gjord.⁸⁶ Även detta är något som samtliga intervjupersoner uppger att de gör med undantag av de fall där socialtjänsten avråder dem på grund av att det ytterligare kan innebära skada för barnet. Denna professionella norm följer således rekommendationerna från Socialstyrelsen. Intervjupersonerna talade om att det är viktigt att försöka motivera föräldrarna till att vilja ta emot hjälp och att inte se socialtjänsten som ett straff eller som något hemskt. Genom att informera föräldrarna om sin oro kan skolpersonalen vara med och påverka deras inställning till en eventuell utredning samtidigt som skolpersonalen gör vad de kan för att behålla en god

⁸⁵ Socialstyrelsen, 2004, sid. 38.

⁸⁶ Socialstyrelsen, 2003, sid. 4.

relation till föräldrarna. Den professionella normen fyller därmed ett syfte att föröka arbeta med familjen istället för mot dem vilket kan påverka hur riktlinjerna tolkas och tillämpas.

6.3.8 Uppföljning av anmälan

Rektorn och kuratorerna tyckte att återkopplingen från socialtjänsten kunde varit bättre. De berättade att de förstår att de inte alltid kunde få information på grund av sekretesslagstiftningen men flera av dem uppgav att de ändå hade velat ha någon form av återkoppling. Sundell och Colbiörnsen menar att en vanlig orsak till att inte ta kontakt med skolan uppges vara sekretessen.⁸⁷ En annan orsak kan vara att socialsekreterarna upplever att de redan har tillräcklig information om eleven. Socialsekreteraren i studien menade att socialtjänsten var medvetna om skolpersonalens känsla och frustration på grund av bristande återkoppling men hon ansåg att de blivit mycket bättre på att be om samtycke från föräldrarna till att få lov att informera skolan om processen.

Wiklund visar att socialtjänstens samarbete med anmälningsskyldiga myndigheter kan påverka benägenheten att göra anmälningar.⁸⁸ Det är socialtjänsten som är ansvariga för att det finns en samverkan. Sundell och Colbiörnsen visar att det finns faktorer som försvårar ett samarbete.⁸⁹ Faktorerna kan vara bristande arbetsledning, revirtänkande, olika motsägelsefulla uppdrag, dålig kommunikation samt bristande kontinuitet. En form av dålig kommunikation kan vara bristande återkoppling från socialtjänsten. Detta menar Sundell och Colbiörnsen kan skapa ett missnöje hos anmälaren vilket i slutändan minskar benägenheten att göra nya anmälningar. Forskarna menar vidare att det krävs ett samarbete mellan myndigheterna för att socialtjänsten ska få tillgång till samtlig information som behövs i en utredning om barn. I Sundell och Colbiörnsens studie visar det sig att endast en tredjedel av skolpersonalen trodde att en anmälan skulle leda till ett samarbete med socialtjänsten kring eleven i fråga. Även utredningen om utsatta barn i skolan visar att bristen på återkoppling är en vanlig kritik som kan påverka

⁸⁷ Sundell & Colbiörnsen, sid. 117.

⁸⁸ Wiklund, sid. 22, 41.

⁸⁹ Sundell & Colbiörnsen, sid. 19, 50.

anmälningsbenägenheten.⁹⁰ Orsaken är då att skolpersonalen ändå inte tror att anmälan leder någon vart.

I riktlinjerna från Socialstyrelsen finns inget förtydligande som gäller just återkoppling. Socialtjänsten har istället tagit till sig den kritik och frustration som finns hos de anmälningskyldiga och anpassat sina normer så långt det är möjligt kan för att tillgodose behovet av återkoppling.

6.3.9 Stöd för anmälaren

Socialstyrelsen anser att det bör finnas rutiner för stöd till den som överväger eller har gjort en anmälan.⁹¹ Intervjupersonerna berättar att det finns stöd för anmälaren i form av handledning. Oftast är det skolkuratorn som fungerar som stöd och handledare för övrig personal men det kan även vara skolpsykolog eller skolsköterska. I utredningen om utsatta barn i skolan visade det sig ibland finnas hotbilder som kan påverka benägenheten att anmäla.⁹² Endast en av intervjupersonerna talade om hot vid anmälan men Sundell och Colbiörnsen visar i sin studie att ungefär var tredje tillfrågad skolpersonal förväntade sig personligt obehag av en anmälan.⁹³ De andra intervjupersonerna talade mer om obehag i form av upprörda föräldrar vilket kunde leda till en sämre relation med dessa. För att hantera den situationen hade skolorna speciellt utsedda personer som gjorde anmälan för att pedagogernas relation med föräldrarna inte skulle påverkas. Samtliga skolor hade även som rutin att ingen stod som ensam anmälare. Kuratorerna, som var de som oftast gjorde anmälningar, hade även kuratorshandledning i elevhälsan. Endast den intervjuade rektorn uppgav att hon saknade stöd och handledning vilket hon uppgav helt saknas för rektorer i kommunen. Ingen av den intervjuade skolpersonalen talade om stöd från socialtjänsten efter att en anmälan var gjord. Däremot upplevde samtliga det som ett stöd att kunna konsultera socialtjänsten innan anmälan gjordes för att på så sätt vara säkra på att de gjorde rätt.

Socialsekreteraren uppgav att socialtjänsten ger stöd till den som anmäler eftersom de förstår att det kan vara en mycket ångestladdad situation. Hon diskuterade dock att det

⁹⁰ Utredningen om utsatta barn i skolan, sid. 238.

⁹¹ Socialstyrelsen, 2004, sid. 39.

⁹² Utredningen om utsatta barn i skolan, sid. 237-238.

⁹³ Sundell & Colbiörnsen, sid. 50.

ofta då handlade om pedagoger som kanske inte är så vana vid att göra anmälningar. Om en anmälan kom från kuratorer så var de oftast mer underbyggda och innebar ofta att kuratorn själv hade arbetat med elevens problematik under en period men sen valde att vända sig till socialtjänsten när man inte nådde någon framgång.

7. Sammanfattande resultat

Uppsatsens syfte var att belysa några av de professionella normer som styr inom skolan när det gäller anmälningsskyldigheten när det misstänks att barn far illa. Studien visar att Skolverket inte har några egna riktlinjer för anmälningsskyldigheten vilket gör att det inte är möjligt att jämföra riktlinjerna enligt första frågeställningen. Skolverket hänvisar istället till Socialstyrelsens riktlinjer som är gällande för skolans personal. Riktlinjerna och lagstiftningen för yrkesgrupperna skolpersonal och socialsekreterare är således desamma.

Lagstiftningen om anmälningsskyldigheten är kortfattad men i Socialstyrelsens publikationer finns riktlinjer om hur lagen ska tolkas. Vem som gör anmälan är en norm som inte helt stämmer överens med lagstiftningen genom att det inte alltid är den enskilda tjänstemannen som känner oro som faktiskt gör anmälan. En riktlinje är att socialtjänsten har som uppgift och mål att föra ut information till kommunens skolor men trots detta så uppger intervjupersonerna att de inte tror att all personal känner till gällande lagstiftning. Alla skolor har tillgänglig information om vart man ska vända sig vid en anmälan, enligt Socialstyrelsens rekommendationer, men intervjupersonerna var inte säkra på att all personal visste var informationen fanns. Socialstyrelsen menar att det ska finnas möjlighet att konsultera socialtjänsten vid behov. Alla skolor använde sig av denna möjlighet. En annan norm som följer Socialstyrelsens riktlinjer är att informera föräldrarna innan en anmälan görs. Detta uppfattades som viktigt bland intervjupersonerna främst eftersom de ville bibehålla en god relation till föräldrarna. Varken i Socialstyrelsens riktlinjer eller i lagtexten finns någon information om uppföljning av anmälan och det var även inom detta område som den största frustrationen fanns bland skolpersonalen. Socialsekreteraren berättade att socialtjänsten har tagit till sig kritiken från de anmälningsskyldiga och numera har blivit mycket bättre på att ge återkoppling. Socialstyrelsen menar att det bör finnas stöd för anmälaren. På skolorna fanns detta i form av intern handledning förutom för rektorn som uppgav att det inte fanns något särskilt stöd för rektorer i kommunen.

8. Slutdiskussion

8.1 Riktlinjer

Det är högst intressant att Skolverket inte har några egna riktlinjer om anmälningsskyldigheten. Frågan om barns skydd, hur man ska kunna upptäcka barn som riskerar att fara illa samt hur man så tidigt som möjligt ska få till stödinsatser är något som tas upp i flera av de redovisade utredningarna och forskningsrapporterna. Skolan framhålls som den bästa instansen att upptäcka missförhållanden eftersom skolan är en så stor del av barnens vardag. Anmälningsskyldigheten hamnar på något sätt i skymundan genom att den inte finns uttryckt i skollagen eller att Skolverket har någon tydlig information om vad som gäller. Jag anser inte att detta stämmer överens med lagstiftarnas syfte som nämnts ovan. Det skulle behöva komma till stånd en tydligare lagstiftning som är tillgänglig för samtliga som omfattas av den. Det är inte tillräckligt att endast ett fåtal av de som berörs faktiskt känner till sina skyldigheter och jag anser inte att det ska behövas en egen ansträngning för att ta reda på sina skyldigheter. De som arbetar med barnen är vuxna och ska kunna ta ansvar utan att behöva vara osäkra eller otrygga i sin roll.

8.2 Professionella normer inom skola och socialtjänst

De professionella normerna inom skola och socialtjänst påverkas både av varandra och av de riktlinjer som finns från Socialstyrelsen. På de skolor där jag har genomfört intervjuer med personalen är det tydligt att det finns en mängd professionella normer som styr hur de hanterar anmälningsskyldigheten. Att det inte finns några riktlinjer från Skolverket kan givetvis ha betydelse för hur informationen blir tillgänglig för skolpersonalen. Även socialsekreterarnas normer påverkar på olika sätt de professionella normerna bland skolpersonalen. Normerna var relativt lika mellan de olika skolorna. Det är givet att det uppkommer olika former av professionella normer på arbetsplatser men om det ska vara möjligt att få ett enhetligt arbetssätt för frågorna om anmälningsskyldigheten så anser jag att det är nödvändigt med mer enhetliga riktlinjer för landets kommuner. Det hade varit intressant att undersöka vidare hur det hade

kunnat påverka arbetet om Skolverket hade gått ut med mer och tydligare information i frågan.

Det bör även framhållas att det endast var socialsekreteraren som gjorde en bedömning av fallbeskrivningarna i vinjettstudien. Det går givetvis inte att dra några slutsatser om detta vilket kan ha flera orsaker som tidsbrist eller mitt sätt att föra fram vinjetterna, men trots allt är det intressant att ingen av skolpersonalen valde att medverka. Om det är så att detta skulle bero på en osäkerhet eller otrygghet i bedömningen av när ett barn riskerar att fara illa och när anmälningsskyldigheten träder in så understryker det ytterligare vikten av tydligare riktlinjer för skolpersonalen.

8.3 Förhållandet mellan lagtext och professionella normer

I studien visade det sig att samtliga intervjupersoner ansåg att de har en god kunskap om anmälningsskyldigheten men att de ansåg att kunskapen var varierande bland övrig skolpersonal. Socialsekreteraren delade den uppfattningen men menade att socialtjänsten gör ett betydande arbete för att nå ut med information till skolorna. Trots socialtjänstens informationsarbete så känner sig inte skolpersonalen trygga i sin kunskap om anmälningsskyldigheten. En fråga att ställa sig är då var det brister? Är det socialtjänsten som inte är tillräckligt tydliga med sin information eller är det verksamhetscheferna inom skolan som inte tar sitt ansvar att se till att samtlig personal har rätt information?

8.4 Framtida forskning

Det hade varit mycket intressant att fortsätta studera hur riktlinjerna påverkar de professionella normerna och hur det hade sett ut om riktlinjerna hade varit mer lättillgängliga för de yrkesverksamma. En annan sak som hade varit intressant att studera är föreställningarna av socialtjänsten. Flera av intervjupersonerna i studien talade om hur omgivningen såg socialtjänsten som något dåligt. Vad är det som gör att socialtjänsten inte uppfattas som en hjälp i samhället? Vad är det som gör att man tror att det är dåligt med insatser? Det hade varit mycket intressant att undersöka de vanföreställningar som verkar finnas när det gäller socialtjänstens roll i samhället.

9. Referenser

9.1 Offentligt tryck

Barnskyddsutredningen, *Lag om stöd och skydd för barn och unga (LBU): betänkande*, Fritze, Stockholm, 2009. <http://www.regeringen.se/content/1/c6/12/97/51/cbbe4527.pdf>

Proposition 1979/80:1 *Om socialtjänstlagen*. Stockholm, Socialdepartementet.

Proposition 2000/01:80 *Ny socialtjänstlag m.m.* Stockholm, Socialdepartementet.

Proposition 2009/10:165 *Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet*. Stockholm, Utbildningsdepartementet.

SFS 2001:453. *Socialtjänstlag*. Stockholm, Socialdepartementet.

SFS 2010:800. *Skollag*. Stockholm, Utbildningsdepartementet.

Allmänna råd. Anmälan om missförhållanden enligt 14 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453). SOSFS 2003:16. Artikelnr. 2003-10-16. Socialstyrelsen, 2003.

Anmälningskyldighet om missförhållanden som rör barn. Artikelnr. 2004-101-1. Socialstyrelsen, 2004.

Utredningen om utsatta barn i skolan, *Se, tolka och agera: allas rätt till en likvärdig utbildning : slutbetänkande*, Fritze, Stockholm, 2010.
<http://www.regeringen.se/sb/d/108/a/157786>

9.2 Litteratur

Baier, Matthias & Svensson, Måns, *Om normer*, 1. uppl., Liber, Malmö, 2009.

Bryman, Alan, *Samhällsvetenskapliga metoder*, 1. uppl., Liber ekonomi, Malmö, 2002.

Irisdotter Aldenmyr, Sara & Hartman, Sven, Yrkesetik för lärare och behovet av professionsförankring. I *Pedagogisk forskning i Sverige*, årg. 14, nr. 3, 2009, sid. 212-229.

Jergeby, Ulla, *Att bedöma en social situation: tillämpning av vinjettmetoden*, Centrum för utvärdering av socialt arbete (CUS), Stockholm, 1999.

Leijonhufvud, Madeleine, Förarbeten. I Bernitz, Ulf (red.), *Finna rätt: juristens källmaterial och arbetsmetoder*, 11. uppl., Norstedts juridik, Stockholm, 2010.

Leo, Ulf, *Rektorer bör och rektorer gör: en rättssociologisk studie om att identifiera, analysera och förstå professionella normer*, Sociologiska institutionen, Lunds universitet, Diss. Lund : Lunds universitet, 2010, Lund, 2010.

Persson, Lotta (red.), *Upp till 18: fakta om barn och ungdom*, Barnombudsmannen, Stockholm, 2010.

Sundell, Knut & Colbiörnsen, Maria, *Samhällets stöd till elever med psykosociala problem: en undersökning av 23 grundskolor 1995 och 1998*, Socialtjänstförvaltningen, Forsknings- och utvecklingsenheten, Stockholm, 2000.

Sundell, Knut, *Social barnavård: sammanfattning av aktuell kunskap*, Forsknings- och utvecklingsenheten, Stockholms stadsledningskontor, Stockholm, 2007.

Warnling-Nerep, Wiweka, Rättsordningen. I Bernitz, Ulf (red.), *Finna rätt: juristens källmaterial och arbetsmetoder*, 11. uppl., Norstedts juridik, Stockholm, 2010.

Wiklund, Stefan, *Den kommunala barnavården: om anmälningar, organisation och utfall*, Institutionen för socialt arbete - Socialhögskolan, Stockholms universitet, Diss. (sammanfattning) Stockholm : Stockholms universitet, 2006, Stockholm, 2006.

9.3 Övriga källor

Barnombudsmannen, Skrivelse till Socialminister Margot Wallström 1998-06-11, *Anmälningsskyldighet när barn far illa*, 1998, URL: <http://www.barnombudsmannen.se/vart-arbete/skrivelser/1998/6/anmalningsskyldighet-nar-barn-far-illa/> [2011-12-12].

Skolverket, *Anmälningsskyldighet*, 2011, URL: <http://www.skolverket.se/skolutveckling/halsa/2.457/2.1093/anmalningsskyldighet-1.105103> [2011-11-21].

Nationalencyklopedin, sökord: *norm*, 2011, URL: <http://www.ne.se/sok?q=norm> [2011-12-22].

E-post från Upplysningstjänsten vid Skolverket 2011-12-05.

Bilaga 1

Fallbeskrivningar

Läs igenom nedanstående korta fallbeskrivningar. Ta sedan ställning till hur du skulle agera eller hur du skulle råda annan skolpersonal att agera. Motivera gärna vad som gör att du skulle agera på ett sådant sätt.

Fall 1

Wilma är en 13-årig flicka som bor med båda sina föräldrar. Wilma har alltid uppfattas som tillbakadragen och har haft relativt bra skolresultat fram tills hon började på högstadiet. Skolpersonalen har sett att hon har börjat umgås med äldre vänner. Wilma har börjat sminka sig väldigt mycket och klär sig på ett utmanande sätt. På en lektion hörde läraren hur Wilma berättade för sina klasskamrater om olika sexuella relationer hon hade. Läraren vet inte om det stämmer. Andra lärare har hört hur Wilma berättar om fester hon har varit på där det har funnits både droger och alkohol.

Fall 2

Hussein är en 14-årig pojke som bor med båda sina föräldrar. Han har tre andra syskon som går på samma skola. Lärarna har hört att Husseins föräldrar säljer alkohol och smugglade cigaretter. De vet även att båda föräldrarna har suttit i fängelse vid olika tidpunkter av Husseins uppväxt. Hussein har varit duktig i skolan och lärarna vet att han har förutsättningarna att få godkända betyg om han bara slutar skolka. Hussein visar inget intresse för skolan längre och söker sig mer och mer till kamrater med negativt inflytande. Skolpersonalen har hört att Hussein dricker alkohol och även röker hasch. De har även hört att Hussein har varit inblandad i skadegörelse och bilinbrott men vad de vet finns ingen polisanmälan mot Hussein. Lärarna har tät kontakt med Husseins föräldrar som verkar vilja Husseins bästa. Föräldrarna vill att Hussein ska sluta umgås med sina nya kamrater och menar att Hussein inte hade gjort några dumheter utan dem. De lektioner som Hussein närvarar på har blivit mycket stökiga. Hussein försöker få de andra eleverna i klassen att hitta på olika saker för att störa lektionerna. Förra veckan kom Hussein med en tatuering på benet som han visade på idrottslektionen. Han hade gjort den själv och det stod ACAB (all cops are bastards). Idrottsläraren försökte tala med Hussein om riskerna med att göra en tatuering själv men han var inte intresserad av att lyssna utan sa bara att alla i hans gäng hade en likadan nu.

Fall 3

Ludvig är en 10-årig pojke som bor med sin mamma. Han har en äldre syster som bor hos sin pappa. Lärarna har inte träffat Ludvigs mamma då hon inte har närvarat vid klassmöten, utvecklingssamtal eller andra aktiviteter. Ludvig blir lätt arg och hamnar ofta i bråk med andra elever, både i klassrummet och på rasterna. Lärarna har upptäckt att Ludvig har svårt att fokusera på lektionerna samt att han sällan har gjort sina läxor.

När Ludvigs klasslärare har ringt hem till mamman har hon låtit frånvarande och även påverkad vid något tillfälle. Vid ett tillfälle var det även mycket hög ljudvolym i bakgrunden. Ludvig pratar aldrig om sin mamma i skolan. Lärarna har börjat märka att Ludvig periodvis är mycket hungrig och trött samt att hans humör kraftigt har försämrats. Ludvig har ofta för tunna kläder på sig för årstiden men verkar förövrigt sköta sin hygien. Ludvig är högljudd i klassrummet och har svårt för att sänka rösten när han talar. Skolsköterskan har gjort en undersökning av Ludvigs hörsel men den visade inte på något fel.

Fall 4

Jamila är en 12-årig flicka som bor med sin mamma. Skolpersonalen vet att Jamilas pappa är försvunnen sedan många år. Jamila har två yngre syskon varav ett av dem går på samma skola. Jamila är ofta tystlåten och har svårt för att tala inför klassen. Hon har sällan ögonkontakt och verkar inte veta hur hon ska bete sig i vissa situationer. Vid det senaste utvecklingssamtalet märkte läraren att Jamilas mamma talar mycket nedlåtande till Jamila. Hon kommenterade Jamilas begåvning vid flera tillfällen och menade att Jamila aldrig kommer få några bra betyg eftersom hon inte var så smart. Jamila svarade inte på kommentarerna utan tittade ner i bordet när mamman sa något. Mamman sa även att Jamila var lik sin pappa och att hennes syskon kommer klara sig mycket bättre eftersom de är mer lika mamman.

Efter utvecklingssamtalet talade läraren med Jamila för att höra hur hon mådde. Jamila sa att allt var bra. Läraren frågade då hur hennes och mammans relation var och Jamila sa att den var väl ok. Läraren tycker att det verkar som att Jamila får klara sig själv ofta och ta ett stort ansvar för sina yngre syskon när mamman arbetar. Läraren tycker att det verkar som att Jamila inte får så mycket uppmärksamhet av mamman.

Bilaga 2

Intervjuguide för skolpersonal

Var och med vad arbetar du?

- Hur länge har du arbetat med detta? Vad gjorde du innan?
- Vilken utbildning har du?

Hur många anmälningar till socialtjänsten när barn far illa skulle du säga att ni gör per år?

Hur ser rutinerna för anmälning till socialtjänsten när barn far illa ut på er skola?

- Hur uppkommer vanligen en misstanke om att ett barn far illa?
- Har ni något forum i personalgruppen där frågorna diskuteras innan anmälan görs?
- Gör var och en i personalen en anmälan vid misstanke om att ett barn far illa eller har ni någon utsedd person som gör detta?
- Gör ni anmälan skriftligen eller muntligen?
- Följs anmälan till socialtjänsten upp på något sätt?
- Hur informeras föräldrarna om att en anmälan är gjord?

Hur får lärarna och annan personal information om hur och när de ska göra en anmälan till socialtjänsten?

- Har ni fått någon information från Socialnämnden om bestämmelserna i SoL?
- Har ni fått någon information från Socialnämnden om socialtjänstens arbetssätt samt om vad som händer efter att en anmälan är gjord?
- Hur ofta diskuterar ni den här typen av frågor? Hur man ska göra osv.
- Tror du att samtliga som arbetar här känner till relevant lagtext?
- Har ni utarbetat ett eget sätt att hantera situationen på? Normer på arbetsplatsen?

Tror du att samtliga som arbetar här känner till hur lagtexten ska tolkas enligt Skolverket och Socialstyrelsen?

- Vilka källor används för att inhämta kunskap?
- Vet personalen när man är skyldig att anmäla?
- Vet personalen hur begreppet ”när barn far illa” ska tolkas?
- Är ni i personalgruppen ofta överens om när en anmälan ska göras?
- Har arbetsledningen några rutiner för att säkerställa att samtlig personal vet hur man ska gå tillväga vid en anmälan till socialtjänsten?
- Vet alla vart man ska vända sig vid en anmälan? Har ni en tillgänglig telefonlista med aktuella telefonnummer till socialtjänst, socialjour samt polis?

Hur skulle du beskriva din egen kunskap om anmälningsskyldigheten?

Upplever du att din arbetssituation har förändrats över tid sedan du började arbeta inom skolan?

Anser du att ni har en god relation till socialtjänsten?

- Hur ser er kontakt med socialtjänsten ut?
- Hur skulle ni vilja att er kontakt och relation till socialtjänsten såg ut?

Anser du att ni arbetar på ett önskvärt sätt med de här frågorna på er skola?

- Finns det något som ni hade kunnat förändra eller förbättra?
- Finns det rutiner på er arbetsplats för att ge den som anmäler det stöd som den personen kan behöva i samband med att en anmälan övervägs eller har gjorts?

Bilaga 3

Intervjuguide till socialtjänsten

Var och med vad arbetar du?

- Hur länge har du arbetat med detta? Vad gjorde du innan?
- Vilken utbildning har du?

Hur många anmälningar till socialtjänsten när barn far illa skulle du säga att ni får från skolan per år?

Har ni några rutiner för att informera skolorna i kommunen om hur de ska gå tillväga för att göra en anmälan?

- Har ni informerat skolorna om bestämmelserna i SoL?
- Har ni informerat skolorna om socialtjänstens arbetssätt samt om vad som händer efter att en anmälan är gjord?
- Hur tror ni att en misstanke om att ett barn far illa vanligen uppkommer i skolorna?
- Vilket skulle ni säga fungerar bäst att var och en av skolpersonalen gör en anmälan vid misstanke om att ett barn far illa eller att den har någon utsedd person som gör detta?
- Vill ni ha anmälan skriftligen eller muntligen?
- Gör ni någon återkoppling till skolorna när de har gjort en anmälan?
- Vad är det som styr hur ni går tillväga i kontakten med skolorna?

Vet skolpersonalen hur begreppet ”när barn far illa” ska tolkas?

- Tror du att samtliga som arbetar inom skolorna känner till relevant lagtext?
- Tror du att de känner till när man är skyldig att anmäla?
- Hur tror du att personalen får tillgång till lagtexten?

Upplever du att din arbetssituation har förändrats över tid sedan du började arbeta med skolfrågor?

Anser du att ni har en god relation till skolan?

- Har ni utarbetat ett eget sätt att hantera kontakten med skolorna?
- Får ni ofta frågor från skolorna som handlar om anmälningsskyldigheten?
- Tror ni att all skolpersonal vet vart man kan vända sig vid frågor om anmälningsskyldigheten?
- Hur skulle ni vilja att er kontakt och relation till skolorna såg ut?

Anser du att ni arbetar på ett önskvärt sätt med skolfrågorna i kommunen?

- Finns det något som ni hade kunnat förändra eller förbättra?